

تشیع در امریکای امروز

<?xml encoding="UTF-8?>

جامعه شیعیان امریکا را در وهله نخست می توان به دو گروه بزرگ تقسیم کرد. گروه اول، شیعیان مهاجری هستند که از حدود 180 سال پیش، از لبنان و سوریه به امریکا مهاجرت کردند. بزرگ ترین جمعیت شیعی امریکا در شهر دیترویت میشیگان، با سیصد هزار امریکایی عرب تبار، ساکن است. البته شیعیان مهاجر، تنها عرب تبار نیستند، بلکه ایرانیها، پاکستانیها و دیگر ملیتهای غیر عرب نیز در میان آنان وجود دارند. نکته مهم در باره شیعیان مهاجر، آن است که این گروه غالباً فعالیت سیاسی ندارند و بیشتر مایل هستند خود را با فرهنگ و آداب امریکا تطبیق دهند.

در امریکا مراکز دیگری به چشم می خورد که محل هایی هستند برای تجمع مسلمانان، بدون توجه به قومیت و ملیت؛ مثل مرکز اسلامی آیت الله خویی و مرکز امام علی (علیه السلام) در نیویورک که بیشتر فعالان آنها ایرانی اند.

در باره فعالیت سیاسی مهاجران شیعه باید گفت: گروه هایی هستند مانند سلطنت طلبان ایرانی که با رضا پهلوی در کالیفرنیا همکاری می کنند.

مراکزی نیز وجود دارند که اداره آنها با اشخاصی است که هیچ سنخیتی با اسلام و شیعه ندارند، بلکه ضد علمای اسلام اند، و از نظر سیاسی، ضد دولت ایران هستند. معمولاً سرپرستی این گونه مراکز، با پزشک یا مهندسی فعال است که خود پیش نماز می شود، بی آنکه اطلاعی از فقه و احکام اسلامی داشته باشد.

گروه دوم، امریکایی های سیاه پوست و سفید پوستی هستند که از راه های گوناگون، از جمله با تبلیغات تصوف، شیعه شده اند. تصوف در امریکا بیشتر از طریق فرقه نعمت الهی دکتر نوربخش و فرقه شیخ فضل الله حائری عراقی تبلیغ می شود. مریدان دکتر نوربخش خانقاه هایی متعدد در شهرهای امریکا و اروپا ایجاد کرده اند، و بر خلاف مریدان شیخ فضل الله حائری، به انجام دادن احکام ظاهری دین تقیدی ندارند. اوج فعالیت شیخ فضل الله حائری نیز که رهبر دیگر صوفیان بود، در دهه هفتاد روی داد، و حدود 150 نفر به او کمک می کردند. البته صوفیان در امریکا فرقه ها و شاخه هایی گوناگون دارند، کمتر به فعالیت سیاسی می پردازند و بیشتر به سیر و سلوک و مکاشفات معنوی مشغول هستند. اکثر آنان از هنرمندان، شعرا و نویسندگان ند. این گروه، فرهنگ و سیاست حاکم بر امریکا را دوست ندارند و همواره با آن مخالفت می کنند. غیر از مراکز اسلامی شیعیان، «سازمان جوامع مسلمانان اثنا عشری امریکای شمالی» در سال 1986 تأسیس شده است که برای ایجاد وحدت میان شیعیان امریکای شمالی تلاش می کند. این مرکز زمینه همکاری سازمانهای تابعه در امور دینی، آموزشی، اجتماعی و اقتصادی را فراهم می کند. سازمان بسیار مهم دیگری به نام «فدارسیون جهانی جوامع مسلمان شیعه خوجه» وجود دارد که مدیریت آن را حاج حسین ولجی عهده دار است. با نگاه کلی به جامعه مسلمانان امریکا می توان گفت: آنان سه گروه اند: گروه اول، بسیار به آداب اسلامی مقید هستند، که همان مهاجران و امریکاییهای مسلمان شده اند؛ گروه دوم، افرادی هستند که می خواهند خود را با فرهنگ امریکاییها تطبیق دهند، چون ارزش غالب در امریکا را ارزش واقعی می دانند؛ گروه سوم حدّ وسط گروه اول و دوم هستند.

پس از یازدهم سپتامبر، این گرایشها شدیدتر شد. گروهی از شیعیان بر اثر فشارهای دولت امریکا، از سازگاری با

فرهنگ امریکا دست برداشته، به کشورهای خود بازگشتند. برخی دیگر با دولت امریکا برای جنگ با تروریسم اعلان همکاری کردند. برخی گروه های شیعه، این حوادث را به سنیها و بنیاد گراها نسبت دادند. مردم امریکا نمی دانند تفاوت سنی و شیعه در چیست. آنان حتی نمی دانند که سیکها مسلمان نیستند. به همین علت، به بسیاری از آنان آزار می رسانند. بدین منظور، محرکان حرکت های سیاسی، مثل حاج حسن ولجی و امام حسن قزوینی، طی فعالیت های خود می خواهند بگویند که مسلمانان نیز مثل مسیحیان دارای شعائر دینی، عاطفه و کار هستند و آن گونه که امریکاییها فکر می کنند، بد و منفور نیستند. شاید بازتاب این حرکت های سیاسی بود که باعث شد پس از یازدهم سپتامبر، روابط مسمانان با امریکایی های غیر مسلمان در زمینه آشنایی با اعتقادات آنان بیشتر شود.

گفتنی است در باره جمعیت مسلمانان امریکا اختلاف وجود دارد. گروهی آنان را حدود هشت تا ده میلیون نفر می دانند. بیشتر گروه هایی که منصفانه سخن گفته اند، تعداد آنان را شش تا هفت میلیون نفر تخمین زده اند.

فصلنامه شیعه شناسی، شماره 1